

Snov za razmetrivanje povodom izdaje novih srečk Avstrijskega „Rdečega križa.“

Namen izdaje.

Namen izdaje je, pridobiti Avstrijski družbi „Rdečega križa“ vsakrat veliko premoženje, katerega potrebuje po izčrpanju sredstev v svetovni vojni zelo nujno, da more izpolnjevati velikansko nalogo, kateri se hoče posvetiti baš po mirovnem sklepu.

Uspehi in naloge „Rdečega križa“.

Nase najvišje priznanje zasluži dejstvo, da je „Rdeči križ“ svetovni vojni na občudovanja vreden način in brez prenehanja izpolnjeval svoje naloge, za kar mu je zagotovljena vroča nagrada ranjenih, bolanih vojakov ter vsega prebivalstva. Družba je pred vsem njeni dobrotniki, ki so ji pomagali od leta 1880 do 1914 nabirati vojni sklad, niso mogli naprej vedeti, da bo vsekakor v takem obsegu in tako dolgo divjala. Potrebna je bila velika izdatna denarna pomoč, ki se je kakor marsikaj družba med vojno uprizorila in sicer do sedaj s povoljnimi uspehi. „Rdeči križ“ si je pa tega svest, da s mirovnim sklepom končano njegovo delovanje in da se ne more posvetiti le počasnemu napolnjevanju svojih zalog s prostovoljnimi prispevki. „Rdeči križ“ se hoče v delokrogu svojih določil svojo močjo posvetiti gojitvi ljudskega zdravja, kar bo po vojni mnogo važnejše kakor kedaj poprej. (Glej javno naznanilo).

Posojilo na srečke kot sredstvo za dobavo denarja.

„Rdeči križ“ rabi velikanska sredstva, ki naj bi se dobila izdajo velikega posojila na srečke. Ravno sedaj je priložnost to posebno ugodna, ker obstoja dobiček posojila na srečke razliki med skupnimi srečkinimi stroški in doneskom glavnice izkupila posojila na srečke. Donesek glavnice, naložene vrednostnih papirjih s pupilarno varnostjo je pa sedaj naravno nižji, kakor pred mnogimi desetletji. Da je dobila Avstrijska družba „Rdečega križa“ dovoljenje za tako posojilo na srečke, bilo treba cesarske odredbe na podlagi § 14 drž. osnovnega zakona, ker je v Avstriji zakon o zabranitvi izdajanja srečk z dne 28. marca 1889 leta odredil, da se smejo posojila na srečke izdajati le na podlagi posebnega zakona.

Sklep zaveznega vodstva Avstrijske družbe „Rdečega križa“, da prosí za izjemno dovoljenje izdajanja srečk, je predložil svojemu predsedniku ekselencu Rudolfu grafu A b e n s b e r g u in pred nekaj tedni v posebni advinciji najvišjemu družbenemu protektorju, Njegovemu Veličanstvu cesarju in sedaj izšla cesarska odredba, ki je to dovolila.

To je prva izjema zakona o zabranitvi izdajanja srečk z leta 1889, odkar ta zakon obstoja, torej po 27 letih.

Novi zakon o zabranitvi izdajanja srečk in njegovo učinkovanje.

Namen zakona o zabranitvi prostega izdajanja srečk, preprečiti neprestano preplavljanje trga s srečkami, osobito z inozemskimi srečkami, odstraniti stare srečke in tako nastalo redko priložnost izrabiti le za izvanredne splošno koristne naloge, se v popolnoma posrečilo.

V zadnjih letih so se izzrebale in izginile naslednje vrste srečk: Clary srečke, Donavske parobrodne srečke, Inomoške srečke, Krakovske srečke, Palffy srečke, Rudolfove srečke, Salvoze srečke, Solnograške srečke, St. Genois srečke, Tržaške srečke, Waldstein srečke.

V naslednjih letih bodo izginile te vrste: 1917: Srečke iz leta 1860, 1918: Srečke iz leta 1864, 1920: Ogrske premijske srečke, 1924: Avstrijske kreditne srečke, Dunajske komunalne srečke, 1929: Ljubljanske srečke.

Po letu 1929 bodo krožile v prometu le še 3 avstrijske srečke: Avstrijske Bodencredit-srečke I. in II. izdaje in stare avstrijske Križeve srečke.

Oškodovanje občinstva radi visokih srečkinih kurzov.

Ker so izginile stare vrste srečk, ker se je vsako leto izzrebalo veliko posojil na srečke, so se pojavili v letih 1909 in 1910 poskusi, z nakupovanjem srečk kurze zelo zvišati in občinstva, ki se ne more ločiti od srečk in ki hoče za izzrebane srečke skoraj vedno nadomestila, tirjati poseben davek. Kurzi na srečkinem trgu so se takrat zvišali, kakor razvidno iz naslednje tabele:

	Kurz koncem l. 1908	Kurz koncem leta 1910
Avstrijske kreditne srečke	467	537
Srečke za reguliranje Donave	252	293
Ljubljanske srečke	63	95
Stare srečke Avstr. „Rdečega križa“	50	98
Dunajské komunalne srečke	479	527
Ogrske premijske srečke	185	225
Srečke Dombau	20	44
Srečke Dombau, premijski listi	5	15
Ogrske srečke „Rdečega križa“	27	67
Ogrske srečke „Rdečega križa, premijski listi	10	21
Srbske srečke iz leta 1881	90	128
Srbske tabačne srečke	17	31
Srečke Bodencredit I. izd. dobitk. listi	38	98
Srečke Bodencredit II. izd. dobitk. listi	69	139
Italijanske srečke „Rdečega križa“	42	80

Nastalo je torej ravno pri malih srečkah, posebno pa pri dobitkinih listih (premijskih listih) zelo pretirano, stvarno neopravičeno precejevanje. Očividno pretiravanje kurzov, zvišanje

na ceno, ki je morala vsakemu kupcu povzročiti težko izgubo, se je ponesrečilo radi mirnega prevdarka lastnikov srečk, ki so se radi visokih kurzov radi iznebili starih srečk, potem pa tudi radi vladinega posredovanja. Kurzi malih srečk so od sedaj naprej močno padli še vedno pa trpijo lastniki srečk poleg izgub na obrestih še občutljivo izgubo na glavnici povodom izzrebanja z najmanjšim dobitkom in osobito premijski listi (dobitkinimi listi) imajo ponajveč cene, ki so popolnoma neopravičene.

Pridobitev srečk do sedaj kupčija z izgubo.

V Avstriji smo se pod zakonom o zabranitvi izdajanja srečk navadili na nekaj kakor samoobsebi umevnega, da je pridobitev srečk — v slučaju izzrebanja z najmanjšim dobitkom — kupčija z izgubo; vedno se pa še kupujejo srečke, vsak upa pač na srečo. Obdarovanje otrok in služabnikov s srečkami je avstrijska ljudska navada.

Novo srečke bodo dale širnim slojem priložnost za nakup cene srečke.

Avstrijska družba „Rdečega križa“ se je odločila, uporabljaje redko dovoljenje za izdaja posojila na srečke, da vstvari malo srečko. Zadnja mala avstrijska srečka je bila stara avstrijska srečka „Rdečega križa“ z leta 1882. Na to so izšle le še Bodencredit-srečke II. izdaje z leta 1889 in potem je izšel zakon o zabranitvi izdajanja srečk.

Po 34 letih se torej prvič zopet ponuja ljudstvu mala srečka iz prve roke. Zgodovina srečkinega trga kaže, da so se pojavili ravno pri malih srečkah najbolj neugodni in nevarni učinki zakona o zabranitvi izdajanja srečk. Oskodovani so bili manj premožni sloji, ki radi nalagajo svoje prve prihranke v srečkah, da pridobijo obednem vrednostne papirje in tudi možnost dobička. Iz tega stališča je izvolitev male srečkinne vrste priporočati. Ta prva izjema zakona o zabranitvi izdajanja srečk povzroči lahko izboljšanje razmer na srečkinem trgu ravno pri malih srečkah in zabrani novo nakupovanje in oskodovanje širnih slojev, kakor se je poskušalo leta 1909-10. Avstrijska družba „Rdečega križa“ pa bode naravno iz tega izjemnega dovoljenja skušala pridobiti si največjih uspehov za svoje lastne namene, na drugi strani pa bode morala varovati splošne koristi, tako da ne bodo nastali previsoki kurzi.

Kurz izdaje in najmanjši dobiček se naj ne razlikujeta posebeno. Zabranijo se naj dosedaj navadne občutne izgube na glavnici povodom izzrebanja z najmanjšim dobitkom, da se bodo stroški udeležitve, pri igri omejili na izgubo obresti, ki vsebujejo pri majhni srečki svote, ki se brez nakupa srečke tudi ne prihranijo, ako niso naložene na obresti.

Iz stališča opravičenih zahtev kupovalcev srečk je važno, da ne padajo dobitki — kakor je bilo to pri starih posojilih na srečke navada — po kratkem uvodu z visokimi vsotami takoj in do konca izzrebanja na revne vsotice.

Nova srečka ne bo imela nobenih dobitkinih listov, tako da ne bo imelo občinstvo v prihodnje v tem oziru nobene škode.

V vsakem oziru bode nova srečka zadovoljevala; kupovalci bodo na jedni strani dobivali malo avstrijsko srečko s pogoji, kakor se to čez 30 let ni dogajalo na srečkinem trgu, na drugi strani pa bodo imeli zadoščenje, da so storili z nakupovanjem srečke Rdečega Križa v odločilnem trenutku za vse prebivalstvo važnega razvoja, veliko uslug. Izdaja male srečke nudi širnim slojem priložnost vdeležbe.

Posameznosti srečkinne izdaje.

Celokupna izdaja obsega 2,000.000 srečk, glasečih se na 20 K, katerih imenovalna vrednost je z ozirom na najmanjši dobiček, ki se začne takoj s 30 K, pač nominalna.

Oba 2,000.000 srečk sta se, da se popolnoma zagotovi Avstrijska družba Rdečega Križa, trdno s primernim nadplačilom oddala že v naprej bančnemu, pod vodstvom Anglo-Avstrijske banke stoječemu konzorciju, kateremu pripadajo vse avstrijske velebanke kakor tudi Rotschildova hiša. Avstrijska družba Rdečega Križa se vdeležuje morebitnega dobitka bančnega sindakata povodom daljne oddaje na občinstvo. Deleži pri dobitku znašajo do 70%.

Banke nameravajo nove srečke ponuditi v kratkem potom javnega podpisovanja.

Spomini na prejšnja podobna podpisovanja srečk.

Leta 1882 se je del avstrijskih srečk Rdečega Križa izdal v javno podpisovanje, ravno tako srečke Ogrskega Rdečega Križa in nekaj let pozneje srečke Italijanskega Rdečega Križa. Podpisalo se je veliko preveč, tako da so dobili vse srečke le tisti, ki so malo stevilo zahtevali. Na vsa večja podpisanja je odpadel le en del naznanjenih srečk. Ta živahna podpisanja so radi tega zanimiva, ker takrat še ni bilo zakona o zabranitvi izdajanja srečk, temveč je stal trg pod vplivom čez 20 let trajajoče dobe polne izdaj srečk. Kljub temu pa je trg vzlet v promet 600.000 avstrijskih, 800.000 ogrskih in okoli 400.000 italijanskih srečk Rdečega Križa (Kolekovanje 1889: 457.300 italijanskih). Javno podpisovanje, ki se vrši po 30-letnem odmoru, najde povsem izpremenjene tržne razmere. Vse avstrijske banke s podružnicami, ki so bile pred 30 leti neznane, se bodo udeleževale, pa tudi druga mesta. Inozemske, celo ogrske srečke bodo izključene, zopetna izjema zakona o zabranitvi izdajanja srečk je po tej izjemni odredbi malo verjetna. Ako se ne dovoli nobena nadaljna izdaja srečk, bo nova srečka Avstrijskega Rdečega Križa po letu 1933 edina avstrijska srečka v prometu.